

VEDANTISCHE BEGRIPPENLIJST – M

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek

Verklaring van veelgebruikte Vedanta begrippen

Informatie uit de klassieke Vedanta traditie doorgegeven door Adi Shankaracharya – Swami Chinmayananda, Swami Dayananda Saraswati, en Swami Paramarthananda (traditionele sanyassis in de Saraswati orde), en James Swartz, Ted Schmidt. Samengesteld, bewerkt en vertaald uit het Engels door Jivan Rethmeier. Vedanta is gebaseerd op de ca. drieduizend jaar oude Indiase Vedische Geschriften, met name op belangrijke bronteksten als de Bhagavad Gita, Upanishads, en Brahma Sutras. Het is een “brahma vidya”, een bewustzijnswetenschap, waarin het vrij zijn van beperkingen – ultieme innerlijke vrijheid – als hoogste menselijke doel gezien wordt.

Madhyama

Het mentaal waargenomen geluid; het is niet alleen geluid, het is energie.

Mahavakya

“Groot (belangrijk) statement”. De Vedantische mahavakyas stellen het individu gelijk aan het absolute, daarmee uitdrukking gevend aan de visie van non-dualiteit, de essentiële waarheid, die de kern is van de leringen van Vedanta. “Tat tvam asi” is er een van: “het puur bewustzijn dat ik ben, is (gelijk aan) het pure bewustzijn in alles”.

Manas

Mind of hart. Een aspect van de mind dat te maken heeft met twijfel/besluiteloosheid/het in vraag stellen van dingen. Het emotionele aspect van antahkarana (de mind). Een deel van de mind dat zintuiglijke indrukken ontvangt van de “buitenwereld” die het vervolgens presenteert aan het intellect (buddhi). Manas voert opdrachten van de wil uit via de actie-organen.

Maitri

Hiermee wordt verwezen naar de kwaliteit van universele liefde, in de betekenis van “vriendelijkheid” of “vriendschappelijkheid”.

Manasik Japa:

Mentale mantra herhaling; het naar binnen schouwen.

Mantra

Let.: gedachte-instrument; een geluidsformule ter bescherming, bevrijding. De term “mantra” betekent: “transformerende gedachte” (manat trayate). | Man (uit manat): mind; denken. | Tra: bevrijden of beschermen.; gereedschap/instrument. | Mantras bestaan uit spiritueel geladen klanklettergrepen, fijne vibraties die het bliss-aspect van het Zelf activeren. Ze dienen ter purificatie van het zenuwstelsel, en van gedachten en gevoelens.

VEDANTISCHE BEGRIPPENLIJST – M

Maya

▪ *Maya is een kracht (shakti) die in jou, puur bewustzijn, bestaat en is het principe dat dualiteit doet ontstaan (onwetendheid). Puur bewustzijn verschijnt als de creatie (jagat), wanneer onwetendheid (maya) in werking is.* ▪ *Het woord Maya betekent "dat wat niet is", een term die gebruikt wordt om macrokosmische onwetendheid en de effecten ervan te beschrijven.* ▪ *Maya is de afwezigheid van zelfkennis; de versluisende en projectieve kracht van het universum, de kracht van de kosmische illusie; een kracht die in het Zelf bestaat waardoor deze onbegrensd is.* ▪ *Maya is een kracht die in ons bestaat en die Isvara, de creator, en de creatie projecteert, een schijnbare realiteit (mithya) met een schijnbare creator.* ▪ *Met het begrip Maya wordt ook verwezen naar de drie gunas of energieën (sattva, rajas en tamas) die de "substantie" zijn die ten grondslag ligt aan de creatie, en die het fenomeen doen ontstaan dat Isvara wordt genoemd.* ▪ *Maya wordt ook "mula-ajnanam" of "mula-avidya" genoemd (oer-onwetendheid) en "mula-prakriti" (causale materie).* ▪ *Onwetendheid is de afwezigheid van kennis, zoals bij het verhaal v.d. schijnbaar waargenomen slang die slechts de afwezigheid van het touw is, net zoals maya de afwezigheid is van de kennis van het Zelf.*

Maya is Sat Asat Vilakshanam

Het is noch het Zelf, noch de wereld. Sat asat vilakshanam verwijst naar iets dat anders is dan wat "echt" is (het Zelf), en dat anders is dan wat "schijnbaar echt" is (de wereld). Het is niet het Zelf, omdat het Zelf alles is, en tegelijkertijd vrij is van alles. Het is niet de wereld, omdat het onafhankelijk van de wereld bestaat. Het is creatie in potentie. Je kunt niet zeggen dat datgene wat er in potentie is, bestaat, doch je kunt ook niet zeggen dat het niet bestaat. Maya is onwetendheid over het Zelf. Onwetendheid is geen substantie, het is een object dat gekend wordt door puur bewustzijn, doch daar het al bestaat voordat de jiva er is, verbergt het het Zelf voor jiva. | Sat: dat wat echt is. | Asat: dat wat niet echt is (schijnbaar echt) | Vilakshanam: verschillend; anders dan; zonder onderscheidende kenmerken.

Meditatie

Bewustzijn in de vorm van eenpuntige aandacht gericht op de stilte, met als uiteindelijk doel het verschuiven van de aandacht van de blissvolle sattvische mind naar de stille "ruimte" eromheen ("directe absorptie in de stilte"). Er is hier sprake van een geschoolde, gezuiverde, vredevolle, rustige (sattvische) mind, die gericht is op de reflectie van het Zelf. Het is het onderzoek naar hoe (door wie) de stilte gekend wordt; onderzoek naar de natuur van het Zelf.

Meesterschap over de mind

Gaan staan in puur bewustzijn als puur bewustzijn ("taking a stand as awareness").

Mentale functies

Met "mentale functies" bedoelen we alle vermogens en activiteiten die we aan de mind toeschrijven, zoals bijvoorbeeld: denken/weten/kennen/voelen/doen/realiseren/begrijpen/geloven/verlangen/voorstellen/inbeelden/spreken/zien/horen/ruiken/aanraken/proeven/aandacht richten/intentie hebben om/kiezen/herinneren/vergeten/openen/sluiten/op intuïte afgaan/gokken op/beredeneren/afdrijven/focussen/loslaten/vastgrijpen/afhankelijk maken van/slapen/wakker zijn/waarderen/liefhebben/haten/benaderen/vermijden/ontwikkelen/assimileren/accepteren/verwerpen/balanceren etc.

Mind

Mind is geen fysiek object, doch de naam die gegeven wordt aan de functies van dit "innerlijk instrument". Het is een benaming voor het proces van de voortdurende, veranderende, gedachten die in ons bewustzijn verschijnen. Dit proces is gebaseerd op de herinnering van complexe series opeenvolgende gedachten. Mind ontvangt de prikkels die de zintuigen oppikken, smelt die om tot één coherente ervaring, en produceert tevens een emotionele respons op de zintuiglijke prikkels (wat kan leiden tot een uitspraak als "ik ben gelukkig" – "ik ben jaloers").

VEDANTISCHE BEGRIPPENLIJST – M

Mind (vervolg)

Vaak “consulteert” de mind eerst het intellect, dat vanuit contact met de opgeslagen conditioneringen vaststelt wat de beste respons is. Aan het ego vervolgens de taak om die respons om te zetten in actie naar buiten toe. Mind is als het ware een buffer of interface tussen puur bewustzijn en de materiële wereld. Het is bewustzijn in een vorm die chitta wordt genoemd.

Mind: (1) alle gedachtegolven die verschijnen in het deel van de onbegrensde oceaan van puur bewustzijn dat toegankelijk is voor de mind van de schijnbare persoon die we denken te zijn en (2) de waarnemings-, integratieve-, onderscheidings-, beraadslagings-, beslissings- en sturingsfuncties van de mind waaraan we ons onderwerpen.

Mind (purificatie van de)

Zie purificatie.

Mind versus hersenen

Mind – een subtiele functie – en de hersenen – een grofstoffelijk instrument – zijn twee compleet verschillende objecten. Net als de hardware van een computer simpelweg een instrument is waarmee de geprogrammeerde software uitgevoerd kan worden, zo zijn ook de hersenen simpelweg een instrument om impulsen uit te voeren die vanuit de vasanas komen die in wezen via de mind directieven geven, gebaseerd op onze voorkeuren.

Mithya – het schijnbaar echte

Wel tastbaar, bestaand, doch veranderlijk en tijdgebonden. “Schijnbaar echt” betekent dat het manifeste universum geen onafhankelijk bestaan van zichzelf heeft. Het is volledig afhankelijk van Brahman voor zijn bestaan, daar Brahman zowel datgene is waaruit het gemaakt is als de intelligentie die zorgt voor de levendheid en werking ervan.

Mithya, asat en satyam

In de klassieke Vedantische tekst “Tattva Bodha” (“de kennis van de waarheid”) opent Shankara de tekst met het statement “Alleen het Zelf is echt – al het andere is onecht”. Hij categoriseert het bestaan vervolgens in drie realiteiten: (1) Satyam → “wat is”; dat wat onveranderlijk blijft in verleden, heden, en toekomst. Het bestaat voor en na “tijd”, en doordringt en overstijgt alle stadia van bewustzijn. Alleen het Zelf is satyam. (2) Asat → “onwerkelijkheid”; alle dingen die niet bestaan, zoals “het haar” van een vis. (3) Mithya → “schijnbare realiteit”; alle dingen die bestaan, doch die onderhevig zijn aan verandering, zowel in de subjectieve als in de objectieve werelden.

Moda

Een van de drie subtiele energieën (vrittis/gedachten) die werkzaam zijn in het causale lichaam. Het zijn gedachten/gedachtegolven in de mind die gekend worden zodra ze belicht worden door puur bewustzijn. Ook genoemd: rimpelingen in de “chitta”, de substantie waar de mind uit bestaat. Deze drie energieën zijn: (1) Priya vritti: de vreugde die gevoeld wordt bij het denken aan een object van onze voorkeur. (2) Moda vritti: de vreugde die gevoeld wordt wanneer het verlangde object bijna binnen ons bereik – in ons bezit – is. (3) Pramoda vritti: de vreugde van het ervaren van het verlangde object.

Modificeren

Het veranderen van de eigenschappen van een materiaal door het toevoegen van één of meer andere stoffen. Doel van de verandering is de eigenschappen te verbeteren, bijvoorbeeld om hout duurzamer te maken, dat wil zeggen beter bestand tegen invloeden van het weer en de omgeving.

VEDANTISCHE BEGRIPPENLIJST – M

Mumukshutva

■ *"Brandend verlangen naar vrijheid"; één van de kwalificaties voor Vedanta, die verwijst naar het intense verlangen los te komen van de binding met objecten (voortkomend uit onwetendheid), beseffend dat het Zelf de allerhoogste waarde is.* ■ *Het uithoudings- en doorzettingsvermogen dat nodig is om de veelheid aan obstakels op het pad het hoofd te bieden.* ■ *Van mumukshutva is sprake wanneer de persoon het volledig uitgesloten acht dat er iets zou kunnen gebeuren in het wereldse leven dat hem/haar permanent geluk oplevert. Hij/zij is het werelds streven beu.*